

UMUMTA'LIM MAKTAB DIREKTOR O'RINBOSARLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI

Urazova Nodira Xamidovna

Xalqaro Nordik Universiteti,

Ta'lim muassasalarini boshqarish 2-guruh

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab direktori o'rinbosari vazifalari va faoliyati to'g'risida batafsil ma'lumot berilgan. Shuningdek, maktab direktor o'rinbosarlari faoliyati samaradorligini oshirish bo'yivha taklif va mulohazalar bildirilgan. Muallif tomonidan ushbu mavzu keng miqiyosda o'rganildi maqola so'ngida xulosalar berib o'tildi.

Kalit so'zlar: direktor o'rinbosari, ta'lim sifati, kadr, boshqarish, rag'batlantirish, jamoatchilik, hamkorlik

KIRISH

Jahonda inson omili va kapitali, qobiliyati va salohiyatidan innovatsiyalarni, raqamli boshqaruv tizimi va axborot kommunikatsiya vositalarini joriy qilish asosida samarali foydalanish keng tatbiq etilayotgan bugungi kunda, pedagog kadrlar tayyorlashdagi muammolar inson kapitali sifatining o'sishini susayishiga sabab bo'lmoqda. Pedagogika oliygohi bitiruvchisi, nafaqat fuqarolarni bilimli qilib tayyorlash va mamlakat inson kapitalini shakllantirish, shu bilan birga mavjud o'qituvchilik qadriyatlarini asrab-avaylash, rivojlantirish va keyingi avlodga uzatishda ham muhim bo'g'in hisoblanadi. Shu bilan birga oxirgi yillarda dunyoning qator mamlakatlarida (iqtisodiy taraqqiy etgan mamlakatlarda ham) ta'lim tizimining barcha bosqichlarida yuqori malakali pedagog kadrlar tanqisligi kuzatilmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Respublikamizda ham kadrlar bo'shlig'ini to'ldirish, shu jumladan, umumta'lim maktablarida pedagog kadrlarga bo'lgan ehtiyojlarni qondirish obyektiv zarurat. Ushbu masalalarni hal qilish mexanizmlarini ilg'or xorijiy tajribalar asosida ishlab chiqish zarurati tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi va ushbu ishning tadqiqot mavzusi sifatida tanlanishiga asos bo'ldi.

Maktab ma'muriyati bilan bog'liq bo'lgan juda ko'p funksiyalar direktordan o'rinbosarlarga qadar puxta o'ylangan vakolatlarni berishni talab qiladi. Bunga muvofiq optimal boshqaruv tarkibi zamonaviy sharoitlar quyidagilar bo'lishi mumkin:

Nazoratchi ta'lim tashkiloti- maktab direktori.

Rahbarning birinchi o'rinbosari - resurslarni boshqarish bo'yicha o'rinbosari.

Amalga oshirish bo'yicha o'rinbosari ta'lim dasturlari, yoki ta'lim dasturlarini konvergent amalga oshirish bo'yicha.

Ta'lim sifatini boshqarish bo'yicha o'rinbosari.

O'quvchilarni tarbiyalash va ijtimoiylashtirish bo'yicha boshliq o'rinbosari.

NATIJA VA TAHLIL

Maktab direktorining birinchi o'rinbosarining faoliyati. Maktab direktorining ta'lim sifatini boshqarish bo'yicha o'rinbosari kasbiy faoliyatining asosiy mexanizmi o'qituvchilarning o'zaro talablarini tashkil etishdir. Masalan, o'rta maktab o'qituvchilari boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ish faoliyatini baholashlari mumkin, ikkinchisi esa boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatini baholashi mumkin. Ushbu lavozimni egallagan shaxs barcha darajadagi ta'lim sifatini baholash ustidan nazoratni ta'minlashi kerak. Bunga ma'lum bir muhokamani yaratish va o'zgartirish imkoniyati ham kiradi.

Maktab direktorlari va o'rinbosarlari faoliyati samaradorligini oshirish uchun quyidagi masalalarga e'tibor berish kerak:

1. Pedagogik texnologiyalarni rivojlantirish: O'quv jarayonini samarali va innovatsion usullar bilan tashkil etish, yangi texnologiyalardan foydalanish va o'quvchilarni motivatsiyalash uchun ma'naviyatli darsliklar va dasturlar tuzilishi.
2. O'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlash: O'quvchilarga individual qiziqishlariga mos ravishda yordam bera oladigan dasturlar tuzish, qiziqishlarini rivojlantirish uchun axborot-ta'lim texnologiyalaridan foydalanish.
3. O'quv jarayonini monitoring qilish: O'quv jarayonini nazorat qilish va baholash tizimini rivojlantirish, o'quvchilarning muvaffaqiyatini kuzatish va ularning muammolariga hal topish uchun tadbirlar olib borish.
4. O'qituvchilarni rivojlantirish: O'qituvchilarga yangi metodika va texnologiyalarni o'rganish, ularga ta'lim sertifikatlari olishlari uchun imkoniyatlar yaratish.
5. Tadbirlarni tashkil etish: Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, sport tadbirlari, o'yinlar, turar joylar va boshqa faoliyatlar tashkil etish orqali o'quvchilarni motivatsiyalash.

Bu masalalar ustida ishlash orqali, maktab direktorlari va o'rinbosarlari o'quv jarayonini samarador va rivojlantirishlari mumkin. Bundan tashqari:

1. O'qituvchilar va xodimlar bilan ishbilarmonlikni oshirish: Maktab direktorlari va o'rinbosarlari, o'qituvchilar va xodimlar bilan ishbilarmonlikni oshirish uchun tadbirlar olib borishlari kerak. Bu masalani hal qilish uchun, o'qituvchilar va xodimlar bilan ishlashda ko'proq samaradorlikni ta'minlash uchun tashkilotning maqsadlari, vazifalari va kutiladigan natijalar haqida ular bilan muloqotlar olib borish lozim;

2. Ta'lim jarayonini muvofiqlashtirish: Maktab direktorlari va o'rinbosarlari, ta'lim jarayonini muvofiqlashtirish uchun yangi texnologiyalardan, yangi metodikadan va ta'lim dasturlaridan foydalanishadi. Bu, o'quv jarayonini samaraliroq qilish va o'quvchilar bilan o'quv jarayonini qiziqtirish uchun muhimdir;

3. Tadbirkorlik va innovatsiyani rag'batlantirish: Maktab direktorlari va o'rinbosarlari, tadbirkorlik va innovatsiyani rag'batlantirish uchun xodimlarni ilg'or qilish, ularning yangiliklarga oson moslashuvini ta'minlash, yangi ideya va loyihalarni qo'llab-quvvatlashadi;

4. O'quv yukini kamaytirish: Maktab direktorlari va o'rinbosarlari, o'quv yukini kamaytirish uchun qo'shimcha darsliklar, elektron resurslar va boshqa ta'lim vositalaridan foydalanishadi. Ular, o'quvchilarning o'qish va o'rganish jarayonida ko'proq qiziqishlarini chaqiradigan darsliklar va mashg'ulotlar tayyorlashadi;

5. Ota-onalar bilan hamkorlikni rivojlantirish: Maktab direktorlari va o'rinbosarlari, ota-onalar bilan hamkorlikni rivojlantirish uchun ko'makchi resurslarini oshirishadi. Ular, ota-onalar bilan o'quv jarayonini muhokama qiladigan va ularning o'quvchilarning ta'lim-yo'nalishini tushunishiga yordam beradigan seminarlar tashkil etadilar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bu masalalarni hal qilish orqali, maktab direktorlari va o'rinbosarlari faoliyati samaradorligini oshirishga yordam beradilar va o'quvchilarning ta'limda yaxshi natijalar olishiga imkoniyat yaratadilar. Umumiy ta'lim maktab direktorlari yoki o'rinbosarlarining faoliyati samaradorligini oshirish masalalari bilan shug'ullanish juda muhimdir. Faoliyati samaradorligini oshirish uchun ular quyidagi yo'llarni ko'rib chiqishlari muhimdir:

1. O'quvchilar bilan faol ishlash: O'rinbosarlar o'quvchilar bilan ko'p va samarali tarzda ishlashlari zarur. O'quvchilar bilan tez orada tushunarli aloqani ta'minlash, ularning muammolari bilan shug'ullanish, va ularning texnikaviy bilimlarini oshirish uchun yaxshi qo'llanmalar ishlatish katta ahamiyatga ega;

2. O'qituvchilarni tayyorlash: O'rinbosarlar o'qituvchilarni ozod etilish, ularning malakasini oshirish va yangi texnologiyalarni qo'llash yo'li bilan ta'minlashlari lozim. Professional rivojlanish va boshqaruv ishlari uchun bo'limlar o'rtasida tezroq va ommabop axborot almashishni ta'minlash;

3. O'quv jarayonini boshqarish: Topilgan malumotlar, boshqaruv va nazorat muammolarini hal qilish uchun texnologiyalardan foydalanish, bu esa o'quv jarayonini rivosiz boshqarishda juda muhimdir. O'rinbosarlar foydali platformalardan foydalanib, o'quvchilarning natijalari bilan taniqli holatda tanishishlari muhim;

4. Ota-ona va jamoatchilik bilan hamkorlik: O'rinbosarlar ota-onalar va jamoatchilik bilan faol hamkorlik qilish sharti insonparvarlikni oshirish masalalarini hal qilishda

juda muhimdir. O'quvchilarning maqsadlarini aniqlash, ularning o'quv jarayonida qatnashishlarini ta'minlash, va jamoat bilan o'quv jarayonining birgalikda boshqarilishini ta'minlash zarurdir;

5. Bosqichma-bosqich boshqaruv: O'rinbosarlar o'quv jarayonini bosqichma-bosqich boshqarish yo'llarini yaratish va uning samaradorligini nazorat qilishlari zarur. O'quvchilarning o'sishi, o'qituvchilar bilan mas'uliyatlarini o'zlariga olib kelish, va o'quv jarayonidagi muammolarni samarali yechishlari uchun bosqichma-bosqich strategiyalarini belgilash muhimdir.

Bu masalalar o'rinbosarlar va umumiy ta'lim maktab direktorlari uchun juda muhimdir, chunki ularning faoliyati o'quv jarayonining samaradorligi va boshqaruvini aniqlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. F.K.Voros (1975). DEMOCRITUS" EDUCATIONAL THOUGHT, Paedagogica Historica, 15:2, 457-470, DOI: 10.1080/0030923750150206
2. Brickhouse, Thomas C. (2000). The Philosophy of Socrates. Westview Press.
3. Lodge R. C. Plato's theory of education. – Routledge, 2014.9. Arastu «Mantiq» eramizgacha 384-322 yy.
4. Arthur E. Walzer (2003) Quntilian's "Vir Bonus" and the stoic wise man, Rhetoric Society Quarterly, 33:4, 25-41, DOI: 10.1080/02773940309391266
5. Karimjonov A., Jabborova O. YAN AMOS KOMENSKY'S VIEWS ON EDUCATION //Ekonomika i sotsium. – 2021. – №. 5-2. – S. 977-983.
6. A.Radjiyev, F.Karimov, A.Ibragimov, M.Axmedov. TALIS-2018 xalqaro tadqiqotlari talablari asosida o'tkazilgan so'rovnoma va tadqiqotning hisoboti. TALIS-2023 xalqaro tadqiqotiga O'zbekistondagi maktab o'qituvchilari va direktorlarini tayyorlash. 1-qism. T.: 2021. 72 bet